

কবিতাৰ সপক্ষে

Issue: Vol. IV, No. 2, August-October, 2025

পাৰ্ছ বীচ্ শ্বেলী

অনু.: বিবেকানন্দ চৌধুৰী

[A Defense of Poetryৰ অসমীয়া অনুবাদ]

গৃহযুদ্ধ, এছিয়াৰ লুটপাত আৰু প্ৰথমে মেচিডোনিয়ান আৰু তাৰ পিছত ৰোমান অস্ত্ৰৰ মাৰাত্মক প্ৰাধান্য গ্ৰীচৰ সৃষ্টিশীল ক্ষমতাৰ বিলুপ্তিৰ বা নিলম্বনৰ বহুবোৰ প্ৰতীক আছিল। চিচিলি আৰু ইজিপ্টৰ আখৰযুক্ত অত্যাচাৰীসকলৰ অধীনত পৃষ্ঠপোষকতা পোৱা গ্ৰামীণ লেখকসকল আছিল ইয়াৰ আটাইতকৈ গৌৰৱময় ৰাজত্বকালৰ শেহতীয়া প্ৰতিনিধি। তেওঁলোকৰ কবিতা আছিল তীব্ৰ সুৰীয়া; ৰজনীগন্ধাৰ আমোলমোলোৱা গোকৰ দৰে ই অতিৰিক্ত মিঠাৰে আত্মাক জয় কৰে আৰু অসুস্থ কৰি তোলে; আনহাতে পূৰ্বৰ যুগৰ কবিতা জুন মাহৰ ঘাঁহনিৰ ধুমুহাৰ দৰে আছিল, যিয়ে পথাৰখনৰ সকলো ফুলৰ সুগন্ধি মিহলাই দিয়ে, আৰু নিজৰ এক ত্বৰান্বিত আৰু সমন্বয়ৰ মনোভাব যোগ কৰে যিয়ে ইন্দ্ৰিয়ক ইয়াৰ চৰম আনন্দ বজাই ৰখাৰ শক্তিৰে সজ্জিত কৰে। লিখিত কবিতাৰ গ্ৰাম্য আৰু কামোদ্দীপক সুস্বাদুতা লিখিত কাব্যশাস্ত্ৰ খনিকৰ, সংগীত আৰু সমগোত্ৰীয় কলাৰ সেই কোমলতাৰ সৈতে সম্পৰ্কিত, আনকি আচাৰ-ব্যৱহাৰ আৰু প্ৰতিষ্ঠানৰ ক্ষেত্ৰতো, যিবোৰে মই যিটো যুগৰ কথা উল্লেখ কৰিছোঁ, সেই যুগটোক পৃথক কৰি তুলিছিল। কাব্যিক সক্ষমতাক বা ইয়াৰ কোনো ভুল প্ৰয়োগৰ দায় সমন্বয়ৰ অভাৱক জাপি দিব উচিত নহ'ব। ইন্দ্ৰিয় আৰু মৰমৰ প্ৰভাৱৰ প্ৰতি সমান সংবেদনশীলতা হোমাৰ আৰু ছফ'ক্লিছৰ লেখাত পোৱা যায় : বিশেষকৈ প্ৰথমজনে কামুক আৰু কৰুণ প্ৰতিচ্ছবিক অপ্ৰতিৰোধ্য আকৰ্ষণৰ কাপোৰ পিন্ধাইছে। এই পৰৱৰ্তী লেখকসকলৰ ওপৰত তেওঁলোকৰ শ্ৰেষ্ঠ আমাৰ প্ৰকৃতিৰ আভ্যন্তৰীণ ক্ষমতাৰ অন্তৰ্গত সেই

চিন্তাবোৰৰ উপস্থিতিত গঠিত, বাহ্যিকৰ সৈতে জড়িত চিন্তাবোৰৰ অনুপস্থিতিত নহয়; তেওঁলোকৰ অতুলনীয় সিদ্ধতা সকলোৰে মিলনৰ এক সমন্বয়ত গঠিত। কামোদ্দীপক কবিসকলৰ যি আছে সেয়া নহয়, তেওঁলোকৰ যি নাই, সেইটোৱেহে তেওঁলোকৰ অসম্পূৰ্ণতা।

তেওঁলোক কবি হোৱাৰ পৰাই নহয়, কবি নহ'লেই তেওঁলোকক তেওঁলোকৰ বয়সৰ দুৰ্নীতিৰ সৈতে জড়িত বুলি যিকোনো যুক্তিযুক্ততাৰে ধৰিব পাৰি। সেই দুৰ্নীতিয়ে যদি তেওঁলোকৰ মাজত অসম্পূৰ্ণতা হিচাপে আৰোপ কৰা আনন্দ, আবেগ আৰু প্ৰাকৃতিক দৃশ্যৰ প্ৰতি সংবেদনশীলতা নিৰ্বাপিত কৰি পেলালেহঁতেন, তেন্তে বেয়াৰেই শেষ জয়লাভ হ'লহেঁতেন। কাৰণ সামাজিক দুৰ্নীতিৰ শেষ কথা হ'ল আনন্দৰ প্ৰতি থকা সকলো সংবেদনশীলতাক ধ্বংস কৰা; আৰু সেয়েহে, ই দুৰ্নীতি। ই কল্পনা আৰু বুদ্ধিৰ পৰাই গভীৰতম বিন্দুৰ পৰাই আৰম্ভ হয় আৰু তাৰ পৰাই নিজকে পঞ্চাঘাতকাৰী বিষ হিচাপে বিতৰণ কৰে, মৰমৰ মাজেৰে একপ্ৰকাৰ ক্ষুধালৈ, যেতিয়ালৈকে গোটেইখিনি এটা অস্বচ্ছ কিবা এটাত পৰিণত নহয়, য'ত ইন্দ্ৰিয়গ্ৰাহ্যতাৰ অস্তিত্বই নাথাকে। এনে এটা কাল ওচৰ চাপি অহাৰ লগে লগে কবিতাই চিৰকাল সেই গুণবোৰক সম্বোধন কৰে যিবোৰ ধ্বংসৰ আটাইতকৈ শেষ পৰ্যায়লৈ থাকি যায় আৰু পৃথিৱীৰ পৰা আঁতৰি যোৱা আষ্ট্ৰিয়াৰ (Astraea) খোজৰ লেখিয়াকৈ ইয়াৰ কণ্ঠ শুনা যায়। কবিতাই সদায় সেই সকলো আনন্দৰ প্ৰকাশ কৰে যিবোৰ মানুহে লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হয় : ই সদায় কঠিন সময়ৰ জীৱনৰ পোহৰ; সুন্দৰ বা উদাৰ বা সত্যৰ উৎস। এয়া সহজেই স্বীকাৰ কৰিব পাৰি যে থিয়ট্ৰিটাক্ষৰ কবিতাৰ পৰা আনন্দ অনুভৱ কৰা চিৰাকিউজ আৰু আলেকজেণ্ড্ৰিয়াৰ বিলাসী নাগৰিকসকল তেওঁলোকৰ জনগোষ্ঠীৰ আনসকলতকৈ কম অনুভূতিহীন, নিষ্ঠুৰ আৰু কামুক আছিল। কিন্তু কবিতা সৰ্বকাললৈ বন্ধ হোৱাৰ আগতে দুৰ্নীতিয়ে নিশ্চয় মানৱ সমাজৰ পাৰস্পৰিক বন্ধন সম্পূৰ্ণ ৰূপে ধ্বংস কৰি পেলাইছিল। সেই শৃংখলৰ পবিত্ৰ যোগসূত্ৰবোৰ কেতিয়াও সম্পূৰ্ণৰূপে বিচ্ছিন্ন হোৱা নাই, যিবোৰ বহু মানুহৰ মনৰ ভিতৰেৰে আহি সেই মহান মনবোৰৰ লগত সংলগ্ন হৈ থাকে, য'ৰ পৰা চুম্বকক্ষেত্ৰৰ দৰে অদৃশ্য কিছু বলৰেখা ওলাই যায়, যিয়ে একে সময়তে আটাইৰে জীৱনক সংযোগ কৰে, সজীৱ কৰে আৰু টিকিয়াই ৰাখে। ইয়েই সেই অনুশদ যিয়ে নিজৰ ভিতৰতে নিজৰ আৰু সামাজিক সংস্কাৰৰ বীজ একেলগে ৰাখে। আৰু গ্ৰাম্য আৰু কামোদ্দীপক কবিতাৰ প্ৰভাৱক যিসকলক সম্বোধন কৰা হৈছিল তেওঁলোকৰ সংবেদনশীলতাৰ সীমাৰ ভিতৰত পৰিসীমাবদ্ধ নকৰাটোৱেই উচিত। তেওঁলোকে হয়তো সেই অমৰ ৰচনাবোৰৰ সৌন্দৰ্যক কেৱল খণ্ড খণ্ড আৰু বিচ্ছিন্ন অংশ হিচাপেহে অনুভৱ কৰিছিল : যিখিনি অধিক সূক্ষ্মভাৱে সজ্জিত, বা অধিক আনন্দময় যুগত জন্মগ্ৰহণ কৰা, তেওঁলোকে হয়তো সেইবোৰক সেই মহান কবিতাটোৰ খণ্ড হিচাপেই জানে, যিটো সকলো কবিয়ে, এটা মহান মনৰ সহযোগী চিন্তাৰ দৰে, পৃথিৱীৰ আৰম্ভণিৰে পৰাই গঢ়ি তুলিছে।

প্ৰাচীন ৰোমত সংকীৰ্ণ গোলকৰ ভিতৰত একেবোৰ বিপ্লৱৰ স্থান আছিল; কিন্তু ইয়াৰ সামাজিক জীৱনৰ ক্ৰিয়া আৰু ৰূপবোৰ কেতিয়াও কাব্যিক উপাদানেৰে নিখুঁতভাৱে পৰিপূৰ্ণ হোৱা যেন নালাগে। ৰোমানসকলে গ্ৰীকসকলক আচাৰ-ব্যৱহাৰ আৰু প্ৰকৃতিৰ নিৰ্বাচিত ৰূপৰ আটাইতকৈ পছন্দৰ কোষাগাৰ বুলি গণ্য কৰা যেন লাগে আৰু জুথিব পৰা ভাষা, ভাস্কৰ্য, সংগীত বা স্থাপত্যত যিকোনো বস্তু সৃষ্টি কৰাৰ পৰা বিৰত আছিল, যিটোৱে নিজৰ অৱস্থাৰ সৈতে বিশেষ সম্পৰ্ক বহন কৰিব পাৰে, আনহাতে ই পৃথিৱীৰ সাৰ্বজনীন সংবিধানৰ সৈতে সাধাৰণ সম্পৰ্ক বহন কৰা উচিত। কিন্তু আমি আংশিক প্ৰমাণৰ পৰাহে সিদ্ধান্ত লৈ পেলাওঁ, আৰু হয়তো আংশিকভাৱেই বিচাৰ কৰোঁ। এনিয়াছ, ভাৰো, পেকুভিয়াছ আৰু এক্সিয়াছ, এই আটাইকেইজন মহান কবিয়েই হেৰাই গৈছে। লুক্ৰেটিয়াছ সৰ্বোৎকৃষ্ট, আৰু ভাৰ্জিল অতি উচ্চ অৰ্থত, এজন সৃষ্টিকৰ্তা। পাছৰজনৰ

প্ৰকাশভংগীৰ নিৰ্বাচিত সোৱাদখিনি কুঁৱলীৰে আবৃত পোহৰৰ দৰে যিয়ে তেওঁৰ প্ৰকৃতিৰ ধাৰণাসমূহৰ তীব্ৰ আৰু অতিমাত্ৰা সত্যতা আমাৰ পৰা লুকুৱাই ৰাখে। লিভি হ'ল কবিতাৰ প্ৰবৃত্তি। তথাপি হৰাছ, কেটুলাছ, অভিড আৰু সাধাৰণতে ভাৰ্জিলিয়ান যুগৰ আন আন মহান লেখকসকলে গ্ৰীচৰ দাপোণত মানুহ আৰু প্ৰকৃতিক দেখিছিল। প্ৰতিষ্ঠানসমূহো, আৰু ৰোমৰ ধৰ্ম, গ্ৰীচৰ ধৰ্মতকৈ কম কাব্যিক আছিল, কিয়নো ছাঁটো স্বাভাৱিকতে বস্তুতকৈ কম প্ৰাঞ্জল। সেয়েহে ৰোমত কবিতাই ৰাজনৈতিক আৰু ঘৰুৱা সমাজৰ নিখুঁততাক সংগ দিয়াতকৈ অনুসৰণ কৰা যেনহে লাগিছিল। ৰোমৰ প্ৰকৃত কবিতাৰ প্ৰকৃত আৱাসস্থলী আছিল ইয়াৰ প্ৰতিষ্ঠানবোৰ; কাৰণ ইয়াত যিবোৰ সুন্দৰ, সত্য আৰু মহিমামণ্ডিত আছিল, সেইবোৰ কেৱল সেই ক্ষমতাৰ পৰাই উদ্ভৱ হ'ব পাৰিলেহেঁতেন যিয়ে সেইবোৰ গঠিত ক্ৰমৰ সৃষ্টি কৰে। কেমিলাছৰ জীৱন, ৰেণ্ডলাছৰ মৃত্যু; ঈশ্বৰসদৃশ অৱস্থাত বিজয়ী গলসকলৰ পৰা তেওঁলোকৰ চিনেটৰসকলৰ আশা; কেনেৰ যুদ্ধৰ অন্তৰত হানিবেলৰ সৈতে শান্তি স্থাপন বিষয়টো গণতন্ত্ৰৰ অগ্ৰাহকৰণ, জীৱনৰ দৰ্শনীসমূহত এনে ছন্দ আৰু শৃংখলাৰ ফলত হ'ব পৰা সম্ভাৱ্য ব্যক্তিগত সুবিধাৰ পৰিশোধিত গণনাৰ পৰিণতি নাছিল, যিসকল একাধাৰে এই অমৰ নাট্যকৰ্মসমূহৰ কবি আৰু অভিনেতা আছিল। এই ব্যৱস্থাটোৰ সৌন্দৰ্যক দেখা কল্পনাই নিজৰ ধাৰণা অনুসৰি নিজৰ পৰাই সৃষ্টি কৰিছিল; ইয়াৰ পৰিণতি আছিল সাম্ৰাজ্য, আৰু চিৰজীৱন খ্যাতিৰ পুৰস্কাৰ। এইবোৰ কবিতাতকৈ নিম্নতাপৰ একো নহয়, *quia carent vate sacro* [কাৰণ ইয়াত পবিত্ৰ নবী(বা ঐশ্বৰিক কবি)ৰ অভাৱ—সম্পা.]। এইবিলাক হ'ল মানুহৰ স্মৃতিৰ ওপৰত সময়ে লিখা সেই চক্ৰীয় কবিতাটোৰ খণ্ডবোৰ। অতীতে এজন অনুপ্ৰাণিত সুৰ সমলয় সৃষ্টিকাৰীৰ লেখিয়াকৈ চিৰন্তন প্ৰজন্মৰ নাটকখন তেওঁলোকৰ সমন্বয়ে ভৰাই তোলে।

অৱশেষত প্ৰাচীন ধৰ্ম আৰু আচাৰৰ ব্যৱস্থাই নিজৰ বিপ্লৱৰ বৃত্তটো সম্পূৰ্ণ কৰি পেলাইছিল। আৰু পৃথিৱীখন সম্পূৰ্ণ অৰাজকতা আৰু অন্ধকাৰত নিমজ্জিত হ'লহেঁতেন, কিন্তু যে খ্ৰীষ্টান আৰু মহিলাৰ প্ৰতি সুব্যৱহাৰৰ আচৰণবিধি আৰু ধৰ্মৰ ব্যৱস্থাৰ লেখকসকলৰ মাজত এনে কবি পোৱা গৈছিল, যিয়ে আগতে কেতিয়াও কল্পনা নকৰা মতামত আৰু কৰ্মৰ ৰূপ সৃষ্টি কৰিছিল; যিবোৰ মানুহৰ কল্পনাত নকল কৰি তেওঁলোকৰ মনোজগতৰ সৈন্যবাহিনীবোৰৰ বিমোৰত পৰা সেনাপতিৰ দৰে হৈ পৰিল। এই ব্যৱস্থাসমূহে উৎপন্ন কৰা দৃষ্টতাক স্পৰ্শ কৰাটো সাম্প্ৰতিক উদ্দেশ্যৰ বাবে আচহুৱা : মাথোঁ আমি ইতিমধ্যে প্ৰতিষ্ঠিত নীতিসমূহৰ ভিত্তিত প্ৰতিবাদ কৰোঁ যে ইয়াৰ কোনো অংশই ইয়াত থকা কবিতাৰ বাবে জগৰীয়া কৰিব নোৱাৰি।

সম্ভৱতঃ মোজেছ, ইয়োব, ডেভিড, চলোমন আৰু ইছায়াৰ কবিতাই যীচু আৰু তেওঁৰ অনুগামীসকলৰ মনত প্ৰভুত প্ৰভাৱ পেলাইছিল। এই অসাধাৰণ ব্যক্তিজনৰ জীৱনীকাৰসকলে আমাৰ বাবে সংৰক্ষণ কৰা সিঁচৰতি খণ্ডবোৰ সকলো অতি প্ৰাঞ্জল কবিতাৰ সৈতে প্ৰবৃত্ত। কিন্তু তেওঁৰ মতবাদবোৰ যেন সোনকালে বিকৃত হৈ পৰিল। তেওঁ প্ৰচাৰ কৰা মতামত ব্যৱস্থাৰ ওপৰত প্ৰতিষ্ঠিত মতামত ব্যৱস্থাৰ প্ৰাদুৰ্ভাৱৰ পিছৰ নিৰ্দিষ্ট সময়ছোৱাত প্লেটোৱে মনৰ ক্ষমতাসমূহ যি তিনিটা ৰূপত বিতৰণ কৰিছিল, সেই তিনিটা ৰূপত এক প্ৰকাৰৰ দেৱত্বকৰণৰ সৃষ্টি হৈছিল, আৰু সভ্য জগতৰ পূজাৰ বস্তু হৈ পৰিছিল। ইয়াত স্বীকাৰ কৰিব লাগিব যে “পোহৰ যেন ডাঠ হৈ পৰে,” আৰু... কাউৰীয়ে নতুন হাবিলৈ উৰা মাৰে, দিনটোৰ ভাল কথাবোৰ তল পৰিবলৈ আৰম্ভ কৰে আৰু টোপনিয়াবলৈ ধৰে, আৰু নিশাৰ ক'লা প্ৰতিনিধিবোৰে নিজকে চিকাৰৰ বাবে জগাই তোলে।

কিন্তু এতিয়া মন কৰক এই তীব্ৰ বিশৃংখলতাৰ ধূলি আৰু তেজৰ পৰা কিমান সুন্দৰ ব্যৱস্থা এটাৰ জন্ম হৈছে! কেনেকৈ জগতখনে পুনৰুত্থানৰ পৰা অহাৰ দৰে জ্ঞান আৰু আশাৰ সোণালী

ডেউকাত নিজকে ভাৰসাম্য ৰক্ষা কৰি সময়ৰ স্বৰ্গলৈ নিজৰ এতিয়াও অক্লান্ত পলায়ন পুনৰ আৰম্ভ কৰিছে। দৃশ্যমান কাণেখনেৰে শুনা নোপোৱা সংগীত শ্ৰৱণ কৰা, যিটো অবিৰত আৰু অদৃশ্য বতাহৰ দৰে, শক্তি আৰু দ্ৰুততাৰে নিজৰ চিৰন্তন গতিপথক পুষ্টি প্ৰদান কৰে।

বিবেকানন্দ চৌধুৰী এগৰাকী অনুবাদক আৰু লেখক। বৃত্তিত এগৰাকী অভিযন্তা চৌধুৰীয়ে ইংৰাজী আৰু অসমীয়া দুয়োটা ভাষাতে অনুবাদ কৰিছে।